

260

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

z dnia 23 lipca 1943 r.

wydane w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości i Skarbu o właściwości władz wojskowych i trybie postępowania w sprawach szkód w majątku wojskowym.

Na podstawie art. 15 ustawy z dnia 17 czerwca 1943 r. o odpowiedzialności i trybie postępowania w sprawach szkód w majątku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 243) zarządza się co następuje:

R o z d z i a ł I.

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia, oznaczają artykuły ustawy z dnia 17 czerwca 1943 r. o odpowiedzialności i trybie postępowania w sprawach szkód w majątku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 243).

2. Paragrafy, powołane w rozporządzeniu niniejszym, oznaczają przepisy rozporządzenia niniejszego.

§ 2. 1. Władzami wojskowymi właściwymi do wydawania w I instancji zarządzeń wymienionych w niniejszym rozporządzeniu są:

1. dowódca (kierownik) oddziału gospodarczego albo dowódca (kierownik) równorzędny, gdy szkoda nie przekracza 50.000 zł,
2. dowódca okręgu wojskowego albo dowódca równorzędny, gdy:
 - a) szkoda przekracza 50.000 zł,
 - b) za szkodę odpowiedzialny jest dowódca (kierownik) wymieniony w pkt 1,
 - c) szkoda powstała w związku z obrotem materiałowym pomiędzy oddziałami gospodarczymi, podlegającymi służbowo temu samemu dowódcy okręgu wojskowego lub dowódcy równorzędnemu; jeżeli oddziały gospodarcze podlegają służbowo różnym dowódcom okręgów wojskowych lub dowódcom równorzędnym, właściwy jest ten dowódca okręgu wojskowego lub dowódca równorzędny, któremu podlega oddział gospodarczy odbierający materiał.
3. dowódca (kierownik, szef) wyznaczony przez Ministra Obrony Narodowej jako właściwy do wydawania zarządzeń w przypadkach, gdy:
 - a) za szkodę odpowiedzialny jest dowódca okręgu wojskowego lub dowódca równorzędny,
 - b) szkoda powstała w związku z obrotem materiałowym pomiędzy oddziałami gospodarczymi, z których co najmniej jeden

podlega bezpośrednio Ministrowi Obrony Narodowej,

c) szkoda powstała w oddziale gospodarczym podległym bezpośrednio Ministrowi Obrony Narodowej i przekracza 50.000 zł.

2. Minister Obrony Narodowej może w drodze zarządzenia wysokość kwoty, określonej w ust. 1, podwyższyć albo obniżyć.

§ 3. Władzami wojskowymi właściwymi dla wydawania w II instancji zarządzeń wymienionych w niniejszym rozporządzeniu są:

1. dowódca okręgu wojskowego lub dowódca równorzędny, gdy odwołanie jest skierowane przeciwko zarządzeniu dowódcy (kierownika) oddziału gospodarczego lub dowódcy (kierownika) równorzędnego (§ 2 pkt 1),
2. Minister Obrony Narodowej — w pozostałych przypadkach.

§ 4. Nadawanie dowódcom jednostek wojskowych uprawnień dowódcy (kierownika) oddziału gospodarczego i dowódcy okręgu wojskowego (§ 2 i 3) do wydawania zarządzeń — jako dowódcom równorzędnym następuje w drodze zarządzenia Ministra Obrony Narodowej.

§ 5. W razie potrzeby wydania zarządzenia w stosunku do przełożonego lub starszego stopniem, a nie będącego podwładnym dowódcy właściwego do wydania zarządzenia, władza wojskowa I instancji skierowuje sprawę do władzy wojskowej II instancji, która zarządzi przeniesienie powyższej sprawy do kompetencji innego dowódcy jako władzy właściwej do wydania zarządzenia lub też sama wydaje zarządzenie jako władza I instancji.

§ 6. Władza wojskowa przestrzega z urzędu swej właściwości. O ile władza wojskowa uznaje się za niewłaściwą, przekazuje sprawę właściwej władzy.

R o z d z i a ł II.

Dochodzenie administracyjne.

§ 7. 1. W razie ujawnienia szkody w majątku wojskowym, określonym w art. 3, dowódca jednostki wojskowej, w której powstała szkoda, niezwłocznie nakazuje przeprowadzenie dochodzenia administracyjnego i, jeżeli sam nie jest właściwy do wydania zarządzenia, zawiadamia właściwą władzę wojskową o ujawnionej szkodzie.

2. Nie prowadzi się dochodzenia w przypadkach ubytku naturalnego lub normalnego zużycia

materiału i sprzętu w granicach norm ustalonych w przepisach, rozkazach lub instrukcjach służbowych.

§ 8. Właściwa władza (§ 2) może zarządzić spisanie szkody bez przeprowadzenia dochodzenia w przypadkach, gdy:

- a) szkoda nie powstała z przestępstwa ściganego w trybie postępowania karnego, a sprawca szkody składa natychmiast odszkodowanie w gotówce stanowiące równowartość szkody,
- b) szkoda jest nieznaczna, a widoczne jest, że koszty związane z dochodzeniem przewyższą wysokość szkody.

§ 9. W dochodzeniu należy ustalić:

- a) rodzaj szkody, okoliczności towarzyszące jej powstaniu oraz przyczynę powstania szkody,
- b) dokładną wysokość szkody,
- c) osobę odpowiedzialną za szkodę, winę lub inną podstawę odpowiedzialności tej osoby oraz jej majątek, z którego szkoda może być pokryta.

§ 10. 1. Jeżeli odpowiedzialny za szkodę posiada majątek nadający się do egzekucji, a zwłoka grozi niebezpieczeństwem utraty zaspokojenia roszczenia Skarbu Państwa, właściwa władza wojskowa może wydać zarządzenie o zabezpieczeniu roszczenia Skarbu Państwa na majątku tej osoby.

2. Zarządzenie o zabezpieczeniu roszczenia Skarbu Państwa winno zawierać: nazwę władzy wydającej zarządzenie, określenie osoby odpowiedzialnej za szkodę i adres tej osoby, określenie wysokości szkody, powołanie podstawy prawnej do żądania odszkodowania, klauzulę wykonalności oraz datę, podpis i pieczęć właściwej władzy wojskowej.

3. Zarządzenie, o którym mowa w ust. 2, właściwa władza wojskowa składa właściwemu urzędowi skarbowemu łącznie z wnioskiem, który powinien zawierać:

- a) powołanie przepisów prawnych, na podstawie których służy władzy wojskowej prawo żądania zabezpieczenia,
- b) podanie i uprawdopodobnienie okoliczności, które wskazują na niebezpieczeństwo utraty zaspokojenia roszczenia Skarbu Państwa,
- c) wskazanie majątku, na którym roszczenie Skarbu Państwa ma być zabezpieczone.

4. We wniosku, o którym mowa w ust. 3, właściwa władza wojskowa może wskazać wysokość oraz formę kaucji, przez której złożenie osoba odpowiedzialna może się uwolnić od wykonania zabezpieczenia.

5. Jeżeli w ciągu trzech miesięcy od dokonania zabezpieczenia lub od złożenia kaucji władza

wojskowa nie złoży wniosku o wszczęcie egzekucji w trybie przewidzianym w § 61, zabezpieczenie na wniosek osoby odpowiedzialnej zostanie przez urząd skarbowy uchylone, a wpłacona kaucja wydana.

§ 11. Jeżeli w toku dochodzenia okaże się, że szkoda powstała z przestępstwa ściganego w trybie postępowania karnego, władza wojskowa, niezależnie od zawiadomienia o przestępstwie prokuratora i przedsięwzięcia niezbędnych czynności dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa, prowadzi nadal to dochodzenie. Jeżeli w toku dochodzenia ustalono w sposób nie budzący wątpliwości osobę sprawcy szkody, odpowiedzialność tej osoby oraz wysokość szkody, właściwa władza wojskowa wydaje w trybie przewidzianym w rozdziale III zarządzenie o wynagrodzeniu szkody albo o skierowaniu sprawy na drogę procesu cywilnego. W przeciwnym razie władza wojskowa wstrzymuje wydanie zarządzenia do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego.

§ 12. 1. Dochodzenie przeprowadza osoba wyznaczona przez dowódcę jednostki wojskowej, w której powstała szkoda.

2. Jeżeli z powodu niejasności przypadku, znacznej szkody albo innych ważnych powodów, okaże się potrzeba komisyjnego przeprowadzenia dochodzenia, dowódca okręgu wojskowego (równorzędny), w którego okręgu powstała szkoda, lub wyznaczony przez niego przełożony, wyznacza na wniosek prowadzącego dochodzenie lub z urzędu komisję dla przeprowadzenia dochodzenia w składzie trzech członków możliwie oficerów. W skład tej komisji wchodzi jako członek jeden oficer, będący przedstawicielem tego działu gospodarki wojskowej, w którym powstała szkoda. W razie potrzeby, przewodniczący komisji może zwrócić się do władzy ustanawiającej komisję o przydział dalszych członków.

3. Od udziału w prowadzeniu dochodzenia należy wyłączyć osoby bezpośrednio lub pośrednio w sprawie zainteresowane.

§ 13. 1. Dochodzenie prowadzi się zasadniczo w miejscu powstania szkody.

2. Wszystkie okoliczności mające istotne znaczenie dla sprawy winny być wyjaśnione w toku dochodzenia i uwidocznione w aktach dochodzenia.

§ 14. 1. W toku dochodzenia należy osobę odpowiedzialną za szkodę wezwać do złożenia wyjaśnień.

2. Prawdziwość złożonych przez osobę odpowiedzialną wyjaśnień należy zbadać w toku dochodzenia, uwzględniając uzasadnione wnioski co do zbadania dowodów przez nią przedstawionych lub powołanych.

§ 15. 1. Osoba odpowiedzialna składa swe wyjaśnienia do protokołu w obecności prowadzącego dochodzenie lub członków komisji oraz przybranego w miarę potrzeby protokółanta.

2. Protokół podpisują: osoba odpowiedzialna, prowadzący dochodzenie (członkowie komisji) oraz protokółant, jeżeli był wezwany do spisania protokołu.

3. Odmowa złożenia wyjaśnień przez osobę odpowiedzialną nie wstrzymuje toku postępowania.

4. Przyniesiony przez osobę odpowiedzialną powód odmowy wyjaśnień lub podpisania protokołu, winien być zaznaczony w protokole.

§ 16. W przypadkach, gdy osobą odpowiedzialną jest oficer, prowadzący dochodzenie (komisja) może mu zezwolić, by w miejsce złożenia wyjaśnień do protokołu złożył w określonym terminie pisemne oświadczenie. Niezłożenie tego oświadczenia w określonym terminie jest równoznaczne z odmową wyjaśnień.

§ 17. 1. Z przesłuchania sporządza się protokół.

2. Przepisy § 15 stosuje się odpowiednio.

3. Świadkowie, których zeznania przeczą sobie nawzajem mogą być konfrontowani.

4. Prowadzący dochodzenie (komisja) może zamiast przesłuchania świadków ograniczyć się do żądania od nich zeznań na piśmie. W tym przypadku, zeznanie musi być napisane w całości własnoręcznie przez zeznającego.

5. Przed przesłuchaniem lub żądając złożenia zeznań na piśmie prowadzący dochodzenie (komisja) pouczy świadka o obowiązku zeznawania prawdy i uprzedzi o grożącej mu odpowiedzialności za fałszywe zeznanie.

6. Nikt nie może odmówić zeznań w charakterze świadka, jednak świadek może odmówić odpowiedzi na pytanie w przypadkach przewidzianych w przepisach o postępowaniu administracyjnym. Odmowę złożenia zeznania należy zaznaczyć w protokole.

§ 18. Nie mogą być badani w charakterze świadków:

- a) osoby niezdolne do spostrzegania lub do komunikowania swych spostrzeżeń,
- b) duchowni co do faktów powierzonych im na spowiedzi lub pod tajemnicą duchowną,
- c) osoby wojskowe i urzędnicy publiczni, nie zwolnieni od obowiązku zachowania tajemnicy urzędowej, o ileby zeznanie ich miało być połączone z jej naruszeniem.

§ 19. 1. W przypadkach, w których dla oceny pewnych okoliczności faktycznych są konieczne wiadomości specjalne, prowadzący dochodzenie (komisja) może powołać jednego lub więcej biegłych.

2. Opinię wraz z uzasadnieniem mogą biegli złożyć do protokołu albo wydać ją na piśmie w wyznaczonym przez prowadzącego dochodzenie (komisję) terminie.

3. W razie przybrania kilku biegłych należy im zezwolić, by przed wydaniem wspólnej opinii naradzili się wzajemnie.

4. Jeżeli wydane opinie różnią się w punktach istotnych od siebie, a różnic tych nie można usunąć przez przesłuchanie biegłych, można powołać innych biegłych celem wydania opinii.

§ 20. 1. Jeśli stawienieństwo świadka lub biegłego jest utrudnione bądź z powodu znacznej odległości jego miejsca zamieszkania od miejsca stawienieństwa, bądź z powodu choroby, prowadzący dochodzenie (komisja) może zamiast wzywania go bądź zażądać od niego zeznań na piśmie, bądź zwrócić się o przesłuchanie do tej władzy wojskowej, której siedziba urzędowa znajduje się najbliżej miejsca pobytu świadka (biegłego). Świadka, który z powodu choroby nie może się stawić, należy przesłuchać na miejscu.

2. Pismo o przesłuchaniu świadka (biegłego) powinno zawierać szczegółowe przedstawienie tych okoliczności faktycznych, co do których świadek ma złożyć zeznanie, lub sformułowane pytania, na które biegły ma dać fachową odpowiedź.

§ 21. 1. Wezwanie do stawienieństwa osób odpowiedzialnych, świadków i biegłych winno w szczególności zawierać:

- a) imię, nazwisko i adres wezwanego,
- b) w jakiej sprawie i w jakim charakterze go się wzywa,
- c) nazwę i adres władzy wzywającej (prowadzącego dochodzenie, komisji),
- d) dzień, godzinę i miejsce stawienieństwa,
- e) pouczenie, że stawienieństwo jest obowiązkowe, oraz podanie skutków prawnych niestawienieństwa,
- f) podpis prowadzącego dochodzenie lub przewodniczącego komisji.

2. Wezwanie, o którym mowa w ust. 1, doręcza się w miarę możliwości bezpośrednio do rąk własnych za potwierdzeniem odbioru lub przez pocztę.

3. Jeżeli osobami odpowiedzialnymi, świadkami lub biegłymi są żołnierze pozostający w czynnej służbie wojskowej lub funkcjonariusze cywilni w administracji wojskowej, wezwanie doręcza się za pośrednictwem ich władzy przełożonej.

4. Jeżeli ze względu na brak czasu lub z innych przyczyn wzywianie sposobami, wskazanymi w ust. 1, 2 lub 3, byłoby utrudnione, można wzywać osoby odpowiedzialne, świadków i biegłych telegraficznie, telefonicznie lub w sposób inny, najodpowiedniejszy ze względu na okoliczności. **Niestawiennictwo osób wezwanych tymi sposobami, pociąga za sobą skutki niestawiennictwa o tyle, o ile władza wzywająca nie będzie miała wątpliwości, że wezwanie doszło zawczasu do wiadomości wezwanego.**

§ 22. Władza wzywająca (prowadzący dochodzenie, komisja), może uznać ważne przeszkody uniemożliwiające stawiennictwo w terminie wyznaczonym albo usprawiedliwiające nieprzedstawienie w terminie wyznaczonym wyjaśnień, zeznań lub opinii na piśmie.

§ 23. 1. Władza wzywająca (prowadzący dochodzenie, komisja) może zwrócić się do powiatowej władzy administracji ogólnej z żądaniem nałożenia kar pieniężnych w celu wymuszenia i sprowadzenia przymusowego w trybie i ze skutkami, przewidzianymi w art. 103 i 110 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym, osób odpowiedzialnych, świadków i biegłych winnych niestawiennictwa na wezwanie władzy (prowadzącego dochodzenie, komisji) lub odmowy dania żądanych wyjaśnień, zeznań na piśmie lub opinii bez usprawiedliwionej przyczyny.

2. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do żołnierzy pozostających w czynnej służbie wojskowej. W sprawie ukarania tych osób w trybie dyscyplinarnym lub przymusowego sprowadzenia, prowadzący dochodzenie (komisja) zwraca się do właściwych przełożonych dyscyplinarnych tych osób.

§ 24. 1. Władza wojskowa przyznaje świadkom i biegłym, nie będącym żołnierzami w czynnej służbie lub funkcjonariuszami cywilnymi, wynagrodzenie w wysokości przeciętnego zarobku dziennego osoby wzywanej, nie wyżej jednak norm diet, ustalonych dla funkcjonariuszów państwowych, oraz zwrot rzeczywistych kosztów podróży.

2. Żołnierze w czynnej służbie i funkcjonariusze cywilni otrzymują diety oraz zwrot kosztów podróży w wysokości i na zasadach przewi-

dzianych w przepisach normujących należności za podróże służbowe.

§ 25. 1. W razie szkody w zawartości kasy winien prowadzący dochodzenie (komisja) z urzędu bądź na żądanie nakazującego dochodzenie (§ 7) dokonać szczegółowej rewizji kasy na podstawie dowodów rachunkowych i ksiąg oraz sprawdzić zamknięcie kasowe z pozostałą w kasie gotówką i walorami.

2. Rewizję kasy należy przeprowadzić w obecności kwatermistrza lub organu równorzędnego oraz oficera finansowego lub płatnika albo prowadzącego kasę. Ponadto można wyznaczyć do rewizji kasy jednego oficera w charakterze świadka.

§ 26. 1. Przy szkodach materiałowych winien prowadzący dochodzenie (komisja) z urzędu bądź na żądanie nakazującego dochodzenie (§ 7) dokonać rewizji ksiąg materiałowych oraz sprawdzić zamknięcie rachunkowe ksiąg ze stanem faktycznym w magazynach.

2. Przepis § 25 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 27. Rachunkowe przeprowadzenie szkód i nadwyżek oraz sposób prowadzenia ewidencji braków (niedoborów) pieniężnych lub materiałowych regulują osobne przepisy, rozkazy lub instrukcje służbowe.

§ 28. 1. Jeżeli szkoda powstała w związku z przestępstwem, będącym przedmiotem postępowania karnego, właściwa władza wojskowa zwraca się do właściwego prokuratora lub sądu o nadśledzenie akt.

2. Akta sprawy karnej podlegają badaniu w następujących kierunkach:

- a) na czym polega i jak wysoka jest szkoda,
- b) w jaki sposób stwierdzono szkodę,
- c) czy sprawca został uznany winnym czynu, który spowodował szkodę,
- d) czy zobowiązano skazanego do pokrycia szkody,
- e) czy w postępowaniu karnym przedsięwzięto czynności celem zabezpieczenia rozszczeń Skarbu Państwa,
- f) na jakim majątku sprawcy Skarb Państwa mógłby uzyskać zaspokojenie swych rozszczeń.

3. Na podstawie akt sprawy karnej i w miarę potrzeby po uzupełnieniu dochodzenia właściwa władza wojskowa wydaje zarządzenie w trybie, przewidzianym w rozdziale III, jeżeli zarządzenia tego dotąd nie wydała lub jeżeli w toku postępowania karnego nie orzeczono już wyrokiem o obowiązku pokrycia szkody.

4. Postanowienie prokuratora o odmówieniu ścigania lub o umorzeniu postępowania, orzeczenie sądu o umorzeniu postępowania, o uniewinnieniu lub o uwolnieniu od kary sprawcy szkody nie stanowi przeszkody do wydania w trybie, przewidzianym w rozdziale III, zarządzenia o wynagrodzeniu szkody lub skierowania sprawy na drogę procesu cywilnego.

§ 29. Natychmiast po ukończeniu dochodzenia prowadzący dochodzenie (komisja) sporządza sprawozdanie z przeprowadzonego dochodzenia, które wraz ze swoimi wnioskami i aktami dochodzenia przesyła właściwej władzy wojskowej I instancji celem wydania zarządzenia.

§ 30. 1. Przepisy rozdziału niniejszego stosuje się odpowiednio w przypadkach ujawnienia nie usprawiedliwionych nadwyżek w majątku wojskowym oraz do roszczeń powstałych wskutek nienależnego świadczenia.

2. Jeżeli przedmiotem nienależnego świadczenia jest błędnie wypłacone uposażenie, można odstąpić od przeprowadzenia postępowania w trybie niniejszego rozporządzenia i zarządzić na zasadach i w trybie, przewidzianych w przepisach o potrąceniu, ściągnięcie nadpłaconych sum z uposażenia czynnego osoby, która otrzymała nienależne świadczenie. W razie pisemnego sprzeciwu tej osoby, stosuje się tryb postępowania, przewidziany w niniejszym rozporządzeniu.

§ 31. Do ustalenia podstaw odpowiedzialności za szkodę, wyrządzone w majątku wojskowym, stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu zobowiązań.

R o z d z i a ł III.

Zarządzenie administracyjne.

§ 32. 1. Właściwa władza wojskowa I instancji (§ 2) bada, czy w dochodzeniu wyjaśniono wszystkie okoliczności niezbędne do wydania zarządzenia.

2. W razie stwierdzenia, iż dochodzenie jest niezupełne lub zawiera sprzeczności dotyczące istotnych okoliczności, należy zarządzić uzupełnienie dochodzenia.

3. Władza wojskowa I instancji zleca uzupełnienie dochodzenia w kierunku wskazanym bądź temu organowi, który je prowadził, bądź innemu, przez nią w tym celu delegowanemu. Władza wojskowa I instancji może również sama przeprowadzić uzupełnienie dochodzenia.

§ 33. Na zasadzie wyniku przeprowadzonego dochodzenia władza wojskowa I instancji wydaje:

- a) zarządzenie o wynagrodzeniu szkody albo
- b) zarządzenie o skierowaniu sprawy na drogę procesu cywilnego, albo
- c) zarządzenie o umorzeniu postępowania.

§ 34. 1. Władza wojskowa I instancji wydaje zarządzenie o wynagrodzeniu szkody, jeżeli na zasadzie wyniku dochodzenia zostało stwierdzone, że szkoda w majątku wojskowym powstała z powodu zawinionego działania lub zaniechania osoby, wymienionej w art. 2, w czasie trwania stosunku służbowego lub stosunku pracy, i jeżeli szkoda lub jej część została co do swej wysokości cyfrowo ustalona.

2. Zarządzenie o wynagrodzeniu szkody, o którym mowa w ust. 1, wydaje się również w przypadku, jeżeli stosunek służbowy lub stosunek umowny osób, wymienionych w art. 2, został już rozwiązany.

§ 35. 1. Zarządzenie o wynagrodzeniu szkody winno zawierać następujące dane:

- a) nazwę władzy wydającej zarządzenie,
- b) datę wydania zarządzenia,
- c) przedmiot szkody i dokładne określenie jej wysokości,
- d) wskazanie osoby (lub osób) zobowiązanej do wynagrodzenia szkody oraz adres tej osoby (lub osób),
- e) powołanie podstawy prawnej do żądania odszkodowania,
- f) uzasadnienie faktyczne i prawne,
- g) pouczenie, że od zarządzenia przysługuje odwołanie, w jakim terminie i do której władzy,
- h) podpis i pieczęć władzy wydającej zarządzenie.

2. Odpis zarządzenia o wynagrodzeniu szkody powinien być doręczony za pokwitowaniem zobowiązanemu do odszkodowania.

§ 36. 1. Zarządzenia o wynagrodzeniu szkody nie wydaje się:

- a) jeżeli odpowiedzialność za szkodę w majątku wojskowym ponosi osoba nie należąca do kategorii osób, wymienionych w art. 2,
- b) jeżeli osoba, należąca do kategorii osób wymienionych w art. 2, ponosi odpowiedzialność za szkodę mimo braku winy,
- c) jeżeli sąd wojskowy zobowiązał osobę odpowiedzialną do wynagrodzenia szkody.

2. Władza wojskowa może w innych przypadkach niż wymienione w ust. 1 odstąpić od wydania zarządzenia o wynagrodzeniu szkody, jeżeli uzna to w danych okolicznościach za celowe.

3. W przypadkach, wymienionych w ust. 1 lit.

a) i b) oraz w ust. 2, władza wojskowa zarządza skierowanie sprawy na drogę procesu cywilnego. W przypadku, wymienionych w ust. 1 lit. c), władza wojskowa zarządza umorzenie postępowania.

§ 37. 1. Jeżeli szkodę w majątku wojskowym wyrządziło kilka osób, wymienionych w art. 2, wspólnie i w toku dochodzenia nie ustalono, która z tych osób i w jakim stopniu przyczyniła się do powstania szkody — odpowiedzialność tych osób jest solidarna. W tym przypadku zarządzenie o wynagrodzeniu szkody może być wydane bądź w stosunku do wszystkich osób solidarnie odpowiedzialnych łącznie, bądź w stosunku do kilku lub do każdej z nich z osobna.

2. Jeżeli w przypadku, określonym w ust. 1, jedna z osób solidarnie odpowiedzialnych za szkodę nie należy do kategorii osób, wymienionych w art. 2, władza wojskowa może wydać w stosunku do osoby, wymienionej w art. 2, zarządzenie o wynagrodzeniu całości szkody, albo, jeżeli uzna to za celowe, odstąpić od wydania zarządzenia i skierować sprawę roszczenia przeciwko wszystkim na drogę procesu cywilnego.

§ 33. 1. Przed skierowaniem sprawy na drogę procesu cywilnego władza wojskowa ma obowiązek zasięgnąć opinii prawnej powołanych do tego organów wojskowych.

2. W celu wytoczenia powództwa cywilnego władza wojskowa przesyła akta sprawy do Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 39. Jeżeli w toku dochodzenia nie ustalono dokładnie wysokości szkody, za którą osoba, wymieniona w art. 2, ponosi odpowiedzialność, należy zarządzenie o wynagrodzeniu szkody ograniczyć do sumy bezspornie ustalonej, a co do pozostałej szkody wydać zarządzenie albo o skierowaniu sprawy

na drogę procesu cywilnego — jeżeli to jest celowe, albo o umorzeniu postępowania.

§ 40. 1. Zarządzenie o umorzeniu postępowania wydaje się w przypadkach, gdy nie ma warunków do wydania zarządzenia o wynagrodzeniu szkody ani do skierowania sprawy na drogę procesu cywilnego, w szczególności:

- a) gdy za szkodę nikt nie ponosi odpowiedzialności,
- b) gdy ustalenie osoby odpowiedzialnej za szkodę jest niemożliwe,
- c) gdy według obowiązujących przepisów odpowiedzialność za szkodę jest wyłączona lub gdy nastąpiło przedawnienie roszczenia.

2. Zarządzenie o umorzeniu postępowania może być wydane również w przypadkach:

- a) gdy roszczenie Skarbu Państwa jest oczywiście nieściągalne,
- b) gdy koszty związane z ustaleniem lub dochodzeniem roszczenia przewyższają jego wartość,
- c) gdy wysokość szkody nie przewyższa sumy 500 zł, a jej ustalenie lub ściąganie było by niecelowe lub połączone z trudnościami niewspółmiernymi do jej wartości.

§ 41. Roszczenie uważa się za oczywiście nieściągalne:

- a) jeżeli w toku dochodzenia ustalono, że osoba odpowiedzialna nie posiada żadnego majątku, z którego można by poszukiwać danej wierzytelności lub, że posiadany majątek nie wystarczyłby na pokrycie kosztów ściągania wierzytelności,
- b) jeżeli ściąganie roszczenia mogłoby spowodować ruinę gospodarczą zobowiązanego.

§ 42. 1. Póki nie nastąpi przedawnienie wierzytelności Skarbu Państwa, postępowanie umorzony w myśl §40 może być podjęte w każdym czasie i prowadzone w dalszym ciągu w trybie określonym w niniejszym rozporządzeniu.

2. Każda czynność władzy wojskowej, podjęta w trybie niniejszego rozporządzenia w celu ustalenia lub dochodzenia roszczenia albo egzekucji wierzytelności, przerywa bieg przedawnienia roszczenia Skarbu Państwa. Po każdym przerwaniu biegu przedawnienia rozpoczyna się na nowo z ostatnią czynnością władzy wojskowej.

§ 43. 1. Zarządzenie o umorzeniu postępowania winno być umotywowane.

2. Akta umorzonego postępowania powinny być w terminie 14 dni przedłożone z urzędu władzy wojskowej II instancji.

3. Władza wojskowa II instancji zatwierdza zarządzenie o umorzeniu postępowania albo uchyla je i akta sprawy przekazuje władzy wojskowej I instancji do ponownego zbadania i wydania zarządzenia.

4. Umorzenie postępowania przez dowódcę (kierownika) oddziału gospodarczego (równorzędnego) do wysokości 20.000 zł — lub też przez dowódcę okręgu wojskowego bądź dowódcę równorzędnego do wysokości 100.000 zł nie wymaga zatwierdzenia przez władzę wojskową II instancji.

5. Zarządzenie o umorzeniu postępowania powoduje spisanie szkody z majątku wojskowego.

6. Rachunkowe przeprowadzenie spisanych szkód normują przepisy, rozkazy lub instrukcje służbowe.

7. Minister Obrony Narodowej może w drodze zarządzenia wysokość kwot, określonych w ust. 4, podwyższać lub obniżać.

Rozdział IV.

Odwołanie.

§ 44. 1. Od zarządzenia o wynagrodzeniu szkody, wydanego przez władzę wojskową I instancji, przysługuje osobie zobowiązanej do odszkodowania odwołanie do władzy wojskowej II instancji jako władzy odwoławczej.

2. Wniesienie odwołania wstrzymuje wykonanie zarządzenia.

§ 45. 1. Odwołanie wnosi się na piśmie w terminie 14 dni od dnia doręczenia zarządzenia za pośrednictwem tej władzy wojskowej, która je wydała.

2. Obowiązkiem tej władzy jest najdalej w terminie 8 dni przekazać akta postępowania administracyjnego wraz z odwołaniem władzy wojskowej II instancji.

§ 46. 1. Dnia doręczenia zarządzenia nie wlicza się do biegu terminu do wniesienia odwołania.

2. Jeżeli koniec terminu przypada na niedzielę lub święto, termin upływa w najbliższym następnym dniu powszednim.

3. Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem odwołanie wysłano pocztą listem poleconym.

§ 47. 1. Jeżeli niedotrzymanie terminu do wniesienia odwołania nastąpiło wskutek szczegó-

nych nie przewidzianych i od woli osoby zobowiązanej do odszkodowania niezależnych okoliczności, może ona w ciągu 7 dni po ustaniu przeszkody prosić o przywrócenie terminu, dołączając do prośby odwołanie nie wniesione w terminie.

2. O przywróceniu terminu rozstrzyga władza wojskowa II instancji, która w razie przywrócenia terminu, rozstrzyga równocześnie w samej sprawie.

3. Prośba o przywrócenie terminu nie wstrzymuje wykonania zarządzenia, jeżeli władza wojskowa II instancji na prośbę interesowanego lub też z urzędu inaczej nie postanowi.

§ 48. 1. Jeżeli władza wojskowa I instancji błędnie objaśniła w zarządzeniu o dalszym toku instancji, wówczas:

- a) odwołanie wniesione w terminie wyznaczonym chociażby po upływie właściwego terminu uważa się za wniesione w terminie,
- b) instancja niewłaściwa, która odwołanie otrzymała, prześle je do instancji właściwej, a ta ostatnia postąpi tak, jak gdyby odwołanie było od początku skierowane właściwie.

2. Jeżeli władza wojskowa błędnie objaśniła w zarządzeniu, iż nie podlega ono zaskarżeniu w administracyjnym toku instancji, albo jeżeli nie umieściła w zarządzeniu pouczenia co do odwołania, osobie zobowiązanej do odszkodowania służy prawo żądania sprostowania pouczenia lub uzupełnienia zarządzenia pouczeniem. Od dnia doręczenia sprostowanego bądź uzupełnionego zarządzenia liczy się termin do wniesienia odwołania.

§ 49. Nie zaskarżone w trybie §§ 44 — 48 zarządzenie o wynagrodzeniu szkody wydane przez władzę wojskową I instancji jest prawomocne i podlega wykonaniu.

§ 50. Władza wojskowa II instancji pozostawia bez rozpoznania odwołanie wniesione przez osobę do tego nie uprawnioną lub po upływie terminu.

§ 51. 1. Władza wojskowa II instancji rozpatruje odwołanie i po zasięgnięciu opinii prawnej i fachowej powołanych do tego organów wojskowych w drodze zarządzenia:

- a) zatwierdza zaskarżone zarządzenie,
- b) uchyla zaskarżone zarządzenie w przypadku, gdy ono jest błędne pod względem faktycznym lub prawnym, i wydaje nowe zarządzenie w sprawie,
- c) uchyla zaskarżone zarządzenie w przypadku, gdy ono opiera się na nie wyczerpująco zbadanym stanie faktycznym sprawy i przekazuje sprawę władzy wojskowej I instan-

cji do ponownego zbadania i wydania zarządzenia.

2. Przepis ust. 1 lit. c) stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy władza wojskowa II instancji rozpatrując odwołanie uzna, że zachodzi potrzeba zmiany zaskarżonego zarządzenia na niekorzyść odwołującego się.

3. Zarządzenie władzy wojskowej II instancji powinno zawierać uzasadnienie i pouczenie, iż zarządzenie to jest ostateczne w administracyjnym toku instancji i że w terminie miesięcznym od dnia doręczenia zarządzenia o wynagrodzeniu szkody służy odwołującemu się prawo wniesienia powództwa do sądu.

§ 52. 1. Władza wojskowa II instancji przekazuje zarządzenie ostateczne wraz z aktami postępowania administracyjnego władzy wojskowej I instancji celem wykonania.

2. Władza wojskowa I instancji zawiadamia odwołującego się o załatwieniu wniesionego przez niego odwołania i równocześnie przesyła mu odpis zarządzenia władzy wojskowej II instancji.

§ 53. 1. Osobie, wymienionej w art. 2, przysługuje w terminie miesięcznym od dnia doręczenia ostatecznego zarządzenia o wynagrodzeniu szkody prawo wystąpienia na drodze sądowej przeciw Skarbowi Państwa z powództwem o ustalenie, czy roszenie Skarbu Państwa do niej istnieje w całości lub części.

2. W przypadku wniesienia powództwa, o którym mowa w ust. 1, władza wojskowa II instancji ma obowiązek na żądanie Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej przekazać jej akta postępowania administracyjnego i udzielić wszelkich wyjaśnień, jakie się okażą konieczne dla udowodnienia w tym sporze winy osoby odpowiedzialnej za szkodę wyrządzoną w majątku wojskowym oraz wysokości tej szkody.

3. Wniesienie powództwa, o którym mowa w ust. 1, nie wstrzymuje wykonania zarządzenia o wynagrodzeniu szkody, chyba że władza wojskowa II instancji zarządzi inaczej.

R o z d z i a ł V.

Wznowienie postępowania i uchylenie zarządzenia.

§ 54. 1. W sprawie zakończonej prawomocnym zarządzeniem o wynagrodzeniu szkody może nastąpić wznowienie postępowania, jeżeli wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne, które istniały przy wydaniu zarządzenia, lub nowe środki dowodowe, jeżeli okoliczności te i środki dowodowe w toku postępowania nie były znane władzy wojskowej i nie mogły być wówczas powołane przez proszącego o wznowienie, a są tego rodzaju, że mogą wpłynąć na zmianę zarządzenia.

2. Podanie o wznowienie może być wniesione przez osobę, przeciw której zarządzenie o wynagrodzeniu szkody zostało wydane.

3. Wznowienie postępowania może być zarządzone również z urzędu.

4. Podanie o wznowienie lub zarządzenie wznowienia z urzędu nie wstrzymuje wykonania prawomocnego zarządzenia, jeżeli władza rozstrzygająca o wznowieniu inaczej nie postanowi.

§ 55. 1. Podanie o wznowienie należy wnieść do tej władzy wojskowej, która wydała zarządzenie w I instancji.

2. Na skutek wniesionego podania o wznowienie władza wojskowa I instancji wydaje nakaz przeprowadzenia dochodzenia celem sprawdzenia okoliczności i środków dowodowych powołanych w podaniu o wznowienie. Sprawdzenie tych okoliczności i środków dowodowych następuje według zasad przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu dla dochodzenia administracyjnego.

§ 56. 1. Po przeprowadzeniu dochodzenia władza wojskowa I instancji przesyła akta dochodzenia niezwłocznie władzy wojskowej II instancji, która rozstrzyga w drodze zarządzenia o dopuszczalności wznowienia.

2. Przed wydaniem zarządzenia w myśl ust. 1 należy zażądać opinii prawnej od powołanych do tego organów wojskowych.

§ 57. 1. W przypadku zarządzenia wznowienia akta sprawy przekazuje się władzy wojskowej I instancji, która postępuje ze sprawą tak, jak gdyby nie zostało jeszcze wydane zarządzenie o wynagrodzeniu szkody.

2. Stosownie do wyniku dochodzenia, władza wojskowa I instancji wydaje zarządzenie, w którym bądź to utrzymuje w mocy poprzednio wydane zarządzenie o wynagrodzeniu szkody, bądź też uchyla je i wydaje nowe zarządzenie stosownie do przepisu § 33.

§ 58. 1. Minister Obrony Narodowej może w trybie nadzoru uchylić z urzędu bądź z własnej inicjatywy, bądź też na skutek zażalenia osoby interesowanej każde zarządzenie, które:

- wydane zostało przez władzę niewłaściwą,
- wydane zostało niezgodnie ze stanem faktycznym lub z prawem,
- jest niecelowe ze względu na interes Skarbu Państwa oraz na osobę dłużnika lub jego położenie materialne.

2. Uchylenie zarządzenia z powodu, wskazanego w ust. 1 lit a), może nastąpić tylko przed upływem 3 lat od daty uprawomocnienia się zarządzenia.

3. W przypadku uchylecia zarządzenia w myśl ust. 1 stosuje się odpowiednio przepis § 51 ust. 1 lit. b) i ust. 2.

R o z d z i a ł VI.

Postępowanie wykonawcze.

§ 59. 1. Na prawomocnym (§ 49) lub ostatecznym (§ 52) zarządzeniu o wynagrodzeniu szkody władza wojskowa I instancji zamieszcza klauzulę wykonalności z przytoczeniem podstawy prawnej uzasadniającej wykonalność zarządzenia.

2. Klauzula wykonalności winna być zaopatrzona podpisem i odciskiem pieczęci władzy wojskowej I instancji.

§ 60. Ostateczne lub prawomocne zarządzenie o wynagrodzeniu szkody zaopatrzone klauzulą wykonalności jest tytułem wykonawczym, który uprawnia do przymusowego ściągnięcia wierzytelności Skarbu Państwa:

- a) z uposażenia i z zaopatrzenia emerytalnego osób wymienionych w art. 2 — w trybie i na zasadach określonych w przepisach o potrąceniach,
- b) z innego majątku tych osób — w trybie przepisów o egzekucji administracyjnej świadczeń pieniężnych.

§ 61. 1. Przed wszczęciem egzekucji administracyjnej, o której mowa w § 60 lit b), władza wojskowa I instancji winna wysłać dłużnikowi pisemne żądanie uiszczenia roszczenia Skarbu Państwa z zagrożeniem wdrożenia egzekucji, jeśli w terminie 7-dniowym od doręczenia żądania nie wpłaci poszukiwanej należności Skarbu Państwa.

2. W razie nieuiszczenia należności władza wojskowa I instancji przesyła właściwemu urzędowi skarbowemu wniosek o wszczęcie egzekucji, w którym winna wskazać: imię, nazwisko i adres dłużnika, należność poszukiwaną, majątek, do którego należy wszcząć egzekucję, oraz zaznaczyć, że żądanie zapłaty zostało doręczone, a dłużnik należności nie uiscił. Do wniosku należy dołączyć zarządzenie o wynagrodzeniu szkody zaopatrzone klauzulą wykonalności wraz z odpisem i dowód doręczenia wezwania do zapłaty.

§ 62. Przymusowe ściągnięcie wierzytelności Skarbu Państwa, opartych na sądowych tytułach wykonawczych, normują przepisy o sądowym postępowaniu egzekucyjnym.

R o z d z i a ł VII.

Przeglądanie akt postępowania administracyjnego.

§ 63. 1. Przeglądanie przez osoby interesowane akt postępowania administracyjnego może nastąpić tylko w lokalu urzędowym władzy, w obecności osoby odpowiedzialnej za całość powierzonych akt.

2. Jeżeli interesowany posiada przydział służbowy w miejscowości poza siedzibą władzy, w któ-

rej akta się znajdują, należy akta te na prośbę interesowanego przestać do przejrzenia do jego przełożonej władzy.

3. Uprawnienia te służą również pełnomocnikowi lub przedstawicielowi interesowanego.

R o z d z i a ł VIII.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 64. 1. Prawomocne zarządzenia o wynagrodzeniu szkody (zarządzenia uskuteczniania potrąceń z uposażenia), wydane przez władze wojskowe na podstawie dotychczasowych przepisów, rozkazów lub instrukcji służbowych, zachowują swą moc i podlegają wykonaniu aż do całkowitego zaspokojenia roszczeń z tych zarządzeń.

2. Do zarządzeń, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy rozdziału V i VII niniejszego rozporządzenia.

3. Wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia sprawy dotyczące szkód (niedoborów) powstałych w majątku wojskowym, jeżeli władza wojskowa I instancji nie uzna za wskazane umorzenie postępowania na podstawie przepisów dotychczasowych, będą prowadzone w dalszym ciągu przez władze wojskowe właściwe w myśl niniejszego rozporządzenia i w trybie postępowania unormowanego w niniejszym rozporządzeniu.

§ 65. 1. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

2. Równocześnie tracą moc obowiązującą:

- a) rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 18 czerwca 1928 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości i Skarbu o trybie postępowania i toku instancyj władz wojskowych odnośnie wydawania zarządzeń uskuteczniania potrąceń z uposażenia osób wojskowych oraz funkcjonariuszów państwowych w administracji wojskowej (Dz. U. R. P. Nr 64, poz. 588) w brzmieniu rozporządzeń Ministra Spraw Wojskowych wydanych w porozumieniu z Ministrami: Sprawiedliwości i Skarbu: z dnia 19 października 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr 73, poz. 555), z dnia 8 sierpnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 67, poz. 532) i z dnia 6 kwietnia 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 289),
- b) oraz wszystkie przepisy, zarządzenia, rozkazy i instrukcje służbowe dotyczące przedmiotów unormowanych niniejszym rozporządzeniem.

Minister Obrony Narodowej:

w z. *Piotr Jaroszewicz*

Minister Sprawiedliwości:

w z. *Leon Chajn*

Minister Skarbu:

Konstanty Dąbrowski